

Kommunstyrelseförvaltningen
Anna-Malin Lundhamn
Tel: 0304-33 44 06
E-post: anna-malin.lundhamn@orust.se

Kommunstyrelsen

Revidering av zon för ej skolskjutsberättigade elever

Syfte

Se över och vid behov revidera zonerna för ej skolskjutsberättigade elever.

Bakgrund

Runt varje grundskola med kommunal huvudman finns en skolskjutszon som reglerar om elev har rätt till skolskjuts enligt Skollagen (2010:800). Elev som bor utanför zon har rätt till skolskjuts under förutsättning att andra regelverk uppfylls. Elev som bor inom zon har ej rätt till skolskjuts. Beslut om att införa zoner för ej skolskjutsberättigade elever antogs av Kommunstyrelsen år 2012 (KS/2012:267).

Några av planprojekten som pågår i Orust kommun innebär att fastigheter planeras att uppföras i anslutning till tätorter där det finns grundskola med kommunal huvudman. Detta medför att zonerna behöver ses över och eventuellt revideras.

Bedömning

Förvaltningsområde Lärande har tillsammans med kommunens planenhet sett över aktuella planområden. Planprojekten befinner sig i olika stadier av utredning och beslut. Därefter har Förvaltningsområde Lärande gjort en bedömning av behov av revidering av zonerna. Förslag till revidering innebär en utökning av zon.

För Svanesund och Henån har förslag till utökning av zonerna förberetts så att beslut kan tas när planprocessen kommit längre.

För Varekil föreslås utökning av zon. På grund av att det numera är möjligt att via gångväg gå från området norr om busstationen i Varekil till gångtunnel under väg 178 flyttas zongränsen så att samtliga fastigheter inryms i zonen. Söder om Varekil är fastigheter uppförda. Zongränsen ändras så att den överensstämmer med fastighetensgränsen.

Beslutsunderlag

Se karta över zon i Varekil. Rödmarkerat område visar befintlig zon och blåmarkerat område visar förslag till utökad zon.

Orust kommun

POSTADRESS
473 80 Henån

BESÖKSADRESS
Centrumhuset
Åvägen 2-6

TELEFON
0304-33 40 00

E-POST
kommun@orust.se
HEMSIDA
www.orust.se

BANKGIRO
645-8368
ORG. NR
212000-1314

Datum
2016-01-29

Diarienummer
KS/2016:156 2(2)

Förslag till beslut

Utskottet för Lärande föreslår Kommunstyrelsen

att föreslagna utökningar för skolskjutszonen i Varekil gäller från och med läsåret 2016-17.

Beslutsexpediering

Administratör för skolskjuts

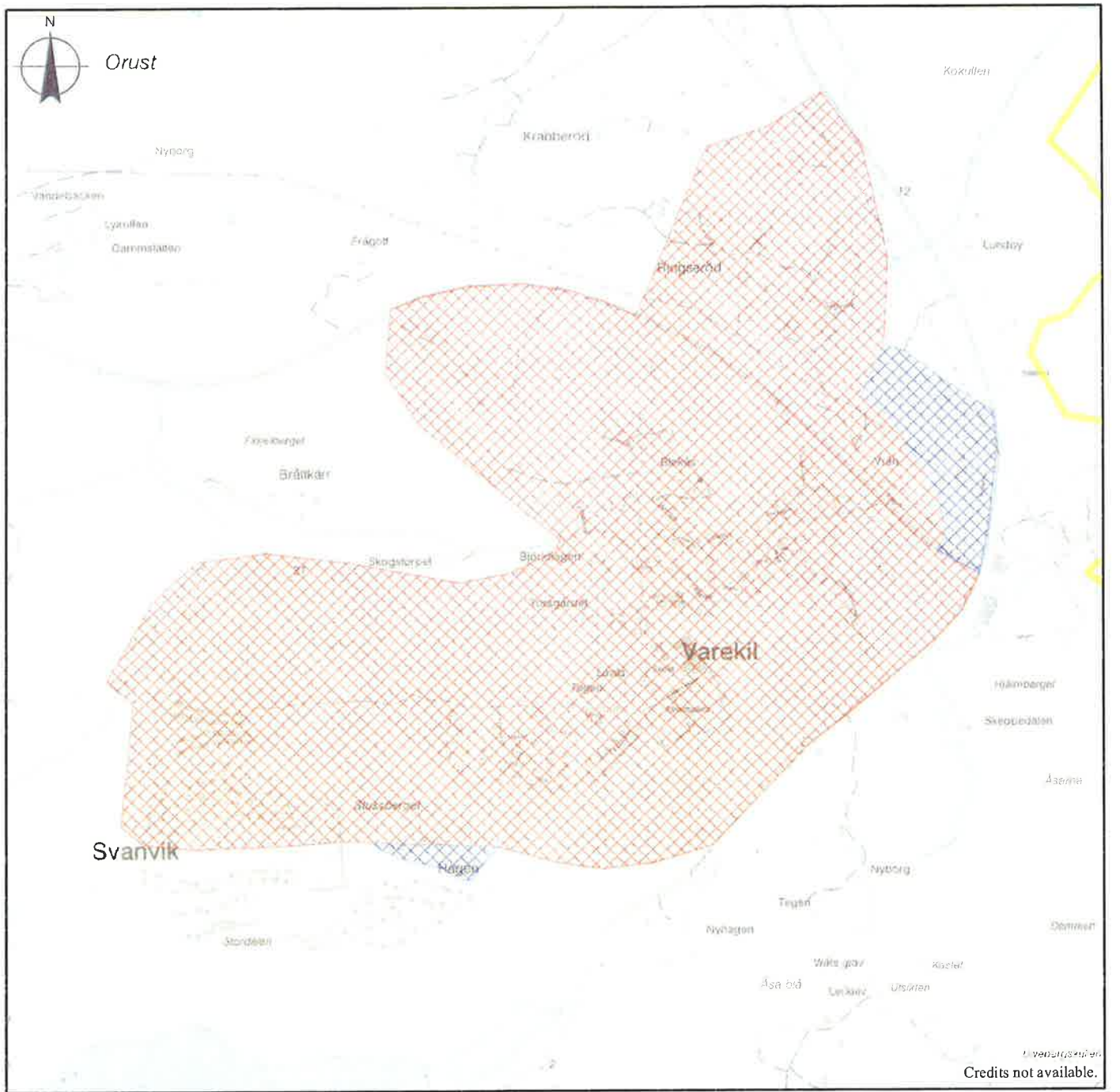
Orust kommun
Förvaltningsområde Lärande

Henrik Lindh
Förvaltningsområdeschef lärande

Utökning av zongräns Varekil

January 29, 2016

Teckenförklaring

Berättigar ej skolskjuts

- Berättigar ej skolskjuts
- Förslag utökning ej skolskjuts
- Upptagningsområ...

Exp.
Arkivet
Kommunstyrelsen

MBN/2015:1765

§ 212

Rapport från tillsyn av ventilation och städning i kommunens skolor 2014-2015**Bakgrund**

Under våren 2014 och vintern 2015 har 207 av landets kommunala miljönämnder utfört tillsyn av ventilation och städning på ca hälften av landets skolor inom ramen för ett nationellt projekt initierat av Folkhälsomyndigheten. Förskolor omfattades inte av projektet.

Bakgrunden till projektet är att Socialstyrelsen i ett tidigare regeringsuppdrag utrett problembilden på astma- och allergiområdet kopplad till barnens arbetsmiljö i skolan. I Socialstyrelsens rapport "Allergi i skola och förskola" 2013 beskrivs bland annat att inomhusmiljön i skolor skiljer sig från många andra inomhusmiljöer genom att särskilt många personer vistas samtidigt på en relativt liten yta, vilket innebär höga krav på t.ex. ventilation och städning. Utredningen visar också att det finns en rad brister i skolans inomhusmiljö där många lokaler inte uppfyller de krav som finns. Miljöhälsorapport 2013¹ stödjer bilden av att skolorna i landet har stora brister vad gäller inomhusmiljön. Dessutom är skolorna ofta ett prioriterat tillsynsområde hos de operativa tillsynsmyndigheterna och efterfrågan på tillsynsvägledning inom området är stor.

Skoltillsynen på Orust har varit eftersatt jämfört med många andra kommuner. Någon planerad tillsyn på grundskolan har inte utförts sedan 2006. Miljö- och byggnadsförvaltningen har därför valt att besöka samtliga kommunala och privata skolor i Orust kommun. Tillsynen har resulterat i ett antal förelägganden och överenskommelser om åtgärder.

Förvaltningen har inte inspekterat lokaler som inte användes vid tiden för inspektion. I de flesta fall har rektor, fastighetsägare, städansvarig och skyddsombud deltagit. Ibland elevrepresentanter. I två skolor har endast egenkontrollen tillsynats på grund av förestående lokalbyte.

Folkhälsomyndigheten har sammanställt enkätsvaren från de medverkande kommunerna i en nationell rapport. Rapporten bifogas.

Miljö- och byggnadsnämnden

2015-12-10

Det övergripande syftet med projektet var att inomhusmiljön för barn och ungdomar i landets skolor ska förbättras och att miljöbalkens krav på inomhusmiljön ska uppfyllas.

¹ Miljöhälsorapport 2013. Mölnlycke: Institutet för Miljömedicin, Karolinska institutet; 2013

Bedömning

Följande text är ett utdrag ur folkhälsomyndighetens rapport.

Miljö- och byggnadsförvaltningens bedömning är att detta väl beskriver situationen även på Orust.

”Resultaten i projektet visar att arbetet med egenkontroll inte fått tillräckligt genomslag på skolorna eftersom miljökontoren relativt ofta gör bedömningen att egenkontrollen inte fungerar vad gäller städning och ventilation samt att dokumenterad egenkontroll ofta saknas trots att det ska finnas enligt egenkontrollförordningen (1998:901). Utifrån miljöinspektörernas kommentarer skulle anledningen till bristerna kunna vara att rektorerna inte i tillräcklig utsträckning känner till miljöbalken och kravet på egenkontroll samt att det i vissa fall är ottydligt vem som ansvarar för egenkontrollen på skolorna – rektor, utbildningsnämnd, fastighetsförvaltare eller dylikt. Egenkontrollen är central vad gäller verksamhetsutövares ansvar enligt miljöbalken. En otillräcklig egenkontroll ökar risken för att brister i inomhusmiljön inte upptäcks och åtgärdas samt att ansvarsförhållanden blir ottydliga inom verksamheten och att olika moment därmed riskerar att glömmas bort i det löpande, förebyggande arbetet. Det är viktigt att de som driver skolorna i landet skaffar sig mer kunskap om miljöbalken och egenkontroll och vad detta innebär för arbetet på skolorna.”

Jämförelse mellan resultatet från den Nationella rapporten och tillsynen på Orust

Nationella rapporten	Orust
En tredjedel bristfällig egenkontroll för städningen	Brister i samtliga skolor
Knappt hälften bristfällig egenkontroll för ventilation.	Brister i samtliga skolor
Drygt hälften av skolorna har ett dokumenterat egenkontrollprogram för miljöbalken	Ingen skola har ett samlat egenkontrollprogram för miljöbalken.
Ca 20 % av skolorna har dålig städning	30 %. ögonblicksbild. Brister förekommer även i övriga skolor, men generellt var städningen där godtagbar.
67 % har synligt damm på hög höjd	50 %

Miljö- och byggnadsnämnden

2015-12-10

Drygt 25 % dålig städbarhet	50 %. Tillfälliga lokaler höjer siffran
Ca 33 % har stolar med textilkädda dynor	13 %
Ca 33 % av skolorna har förelagts om åtgärder	40 %
30 % av skolorna byter ventilationsfilter minst 2ggr/år	22 % Avsaknad av information har räknats som mindre än.
Drygt 40 % av skolorna har klagomål på ventilationen (inkl. buller, drag, temperatur)	10 % Oväntat låg
15 % av skolorna hade bristfällig luftkvalitet	10 % Då det saknas egenkontroll av personbelastningen kontra ventilation i lokalerna var det svårt att bedöma situationen vid undervisning.
70 % av skolorna har godkänd OVK	80 %

(Med "dålig/bristfällig" avses "ganska dålig och "dålig" på en skala bra, ganska bra, ganska dålig, dålig.)

Vanliga brister identifierade vid tillsynen av skolorna på Orust

- Avsaknad av samlad skriftlig egenkontroll för miljöbalken.
- Oklar ansvarsfördelning mellan skolverksamhet, fastighetsägare och städverksamhet.
- Bristande samordning mellan skolverksamhet, fastighetsägare och städverksamhet.
- Bristfälliga grundläggande kunskaper hos skolan om städ- och ventilationsrutiner.
- Dåliga kunskaper om miljöbalkens krav
- Miljöbalken blandas ihop med arbetsmiljölagen.
- Stor omsättning av rektorer samt brist på skriftlig egenkontroll riskerar leda till att rutiner inte förs vidare.
- Bristande systematisk kontroll över att städningen är tillräcklig och att allt som behöver städas verkligen städas.
- Ingen kontroll av om enskilda lokalers ventilation är anpassad efter antalet elever i varje lokal. Risk för att det finns lokaler med bristfällig ventilation vid full verksamhet.
- Det saknas en tydlig rutin för klagomålshantering. Det saknas tydliga informationsvägar mellan förvaltningar. Det brister i uppföljning/dokumentation/återkoppling av om problem åtgärdas.

Miljö- och byggnadsnämnden

2015-12-10

- Otillräcklig höghöjdstädning, särskilt i gymnastiksal
- Avsaknad av rengöring av redskap i gymnastiksal
- Städning som inte utförs (ramlar mellan stolarna) på grund av brister i samordning mellan skola, fastighetsägare och stadenhet.

Nedan utvecklas några av punkterna ovan.

Det finns ingen fungerande rutin för att säkerställa att inte fler elever vistas i en lokal än vad ventilationen är dimensionerad för. De flesta rektorer anser att det ligger på fastighet, fastighet vet inte hur skolan använder lokalerna. Att skolan skulle informera fastighet vid varje verksamhetsförändring fungerar av erfarenhet inte. Konsekvensen är ofta att ingen vet.

Höghöjdstädning av gymnastiksal var ofta medvetet borttagen, på grund av att den ordinarie personalen inte får arbeta så högt upp av arbetsmiljöskäl. I något fall tålde golvet i salen heller inte belastningen av en lift.

Det har varit problem med inomhusmiljö på flera skolor i kommunen. Både personal och elever har fått besvär. Elever med besvär har remitterats till vårdcentral. Personalens hälsa har därefter följts upp noga. Elevernas hälsa efter remitteringen har dock inte alls följts upp av skolan. Under tillsynen av skolorna angav de flesta rektorer att det i stort sett inte förekommer några klagomål från eleverna på städning/ventilation. Det hände även att rektorer angav att det inte fanns några allergiker (förutom matallergiker) på skolan. Enligt folkhälsomyndigheten finns det i genomsnitt tre barn med astma och fyra med allergisk snuva i en skolklass med 30 barn. Miljö- och byggnadsförvaltningen har svårt att tro att eleverna i skolor på Orust idag mår så mycket bättre än eleverna i andra delar av landet, utan misstänker att det snarare kan handla om att inomhusmiljöns påverkan på elevernas hälsa inte undersöks och hanteras på ett organiserat sätt.

Behov av förbättringar

De som städar och sköter ventilationen i skolorna gör i de flesta fall ett bra jobb. Där det oftast brister beror på kommunikationen mellan skola, fastighetsägare, städ. Kommunikationen behöver förbättras och struktureras upp.

När det gäller egenkontrollen enligt miljöbalken, så är bedömningen att denna håller en lägre nivå än genomsnittet i riket. Detta gör organisationen sårbar vid förändringar.

Det var vid tillsynen tydligt att de flesta rektorerna har svårt att hinna med att hålla sig informerade kring inomhusmiljöfrågorna och miljöbalken. Miljö- och byggnadsförvaltningen föreslår att skolförvaltningen ger någon i uppdrag att stötta rektorerna i arbetet med inomhusmiljöfrågorna, hjälpa till att samordna kontakterna med fastighet och städet och som kan skaffa sig bättre kunskaper om miljöbalken än vad en rektor hinner med. Det finns kommuner där ett sådant upplägg varit framgångsrikt.

Miljö- och byggnadsförvaltningen kommer att behöva ägna särskild uppmärksamhet åt dessa frågor vid kommande tillsyn.

Miljö- och byggnadsnämnden

2015-12-10

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar

att lägga tjänsteskrivelsen samt den nationella rapporten till handlingarna.

Folkhälsomyndigheten

Inomhusmiljön i skolan

Ett nationellt tillsynsprojekt 2014–2015

Inomhusmiljön i skolan

Ett nationellt tillsynsprojekt 2014–2015

Förord

Folkhälsomyndigheten har genomfört ett nationellt tillsynsprojekt om inomhusmiljöfrågor i skolor, med fokus på ventilation och städning, under 2014–2015. Projektet anordnades som en del av Folkhälsomyndighetens tillsynsvägledning enligt miljöbalken vad gäller hälsoskydd. Målet med projektet var bland annat att ett stort antal miljökontor skulle delta och att dessa skulle genomföra tillsyn på ett stort antal skolor i landet. Projektet har ökat möjligheten att förbättra inomhusmiljön för barn och ungdomar i landets skolor.

Denna slutrapport beskriver projektet samt presenterar de övergripande uppgifter från tillsynen som miljökontoren skickat in till Folkhälsomyndigheten. Rapporten är främst en återkoppling till de miljökontor som deltagit i projektet. Även departement och andra myndigheter som arbetar inom miljö-, folkhälsa- och barn- och utbildningsområdet kan ha nytta av resultaten.

Projektgruppen på Folkhälsomyndigheten har bestått av utredarna Marianne Löwenhielm och Fredrik Haux, dåvarande enhetschef Greta Smedje och kommunikator Emma Roos. Folkhälsomyndigheten vill särskilt tacka de personer som deltagit i referensgruppen.

Folkhälsomyndigheten, 2015

Johan Carlson
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	9
Inledning.....	10
Om Folkhälsomyndigheten	10
Syfte och mål med projektet	10
Problembeskrivning	10
Miljöbalken och ansvar	11
Miljöbalken omfattar skolor	11
Ansvar för tillsyn och vägledning	11
Metod	12
Omfattning och avgränsningar	12
Tillvägagångssätt	12
Samverkan med Arbetsmiljöverket.....	13
Referensgrupp	13
Resultat.....	14
Deltagare i projektet	14
Planerad tillsyn och resurser	14
Resultat från tillsynen.....	14
Allmänt	14
Egenkontroll	14
Städning.....	15
Ventilation	15
Kompetensutveckling.....	16
Regionala aktörers roll i projektet.....	16
Synpunkter på projektet	17
Miljökontorens synpunkter	17
Regionala aktörers synpunkter	17
Diskussion och slutsatser	18
Förbättringspotential i skolorna	18
Fortsatt tillsyn för en bättre skolmiljö.....	19

Sammanfattning

Folkhälsomyndigheten har genomfört ett nationellt tillsynsprojekt om inomhusmiljöfrågor i skolor, med fokus på ventilation och städning, under 2014–2015. Miljökontor från 207 kommuner deltog i projektet och har utfört tillsyn på nära hälften av landets skolor. Projektet har bidragit till att öka möjligheten för många skolor att uppfylla miljöbalkens krav på inomhusmiljön gällande städning och ventilation genom att brister har uppmärksammats vid inspektionerna. På längre sikt leder detta till en förbättrad inomhusmiljö för barn och ungdomar i landets skolor.

Folkhälsomyndigheten anser att det stora underlaget ger en god övergripande bild av ventilationen och städningen i landets skolor. Resultaten från tillsynen är dock inte representativa för alla skolor i landet eftersom kommunernas deltagande var frivilligt och miljökontoren har valt vilka skolor de gjort tillsynsbesök på. Dessutom kan resultaten också ha påverkats av att olika miljökontor har olika resurser samt olika kunskap och erfarenhet av att inspektera inomhusmiljön i skolor.

Det sammanställda resultatet av tillsynen visar att städningen fungerar tillfredsställande i ca 80 procent av de inspekterade skolorna men att städningen behöver förbättras i en femtedel av skolorna. Flertalet skolor behöver förbättra städningen på hög höjd (påverkar mängden inandningsbara dammpartiklar i luften). Även städbarheten i lokalerna (hur lättstädade lokalerna är) behöver förbättras i många skolor. Resultaten visar också att de flesta skolor, ca 85 procent, hade en bra luftkvalitet, vilket är positivt, men att ca 15 procent av skolorna hade en dålig eller ganska dålig luftkvalitet. För att minska halten av pollen och mögelsporer inomhus behöver många skolor byta ventilationsfilter oftare, vilket är positivt för dem med astma och allergi.

Resultaten visar att arbetet med egenkontroll enligt miljöbalken i många fall inte fungerar samt att dokumenterad egenkontroll ofta saknas. Eftersom egenkontrollen är central i verksamhetsutövarens ansvar är det viktigt att de som driver skolorna i landet skaffar sig kunskap om miljöbalken och egenkontroll. Många miljökontor planerar och har regelbunden tillsyn av skolorna i landet, vilket ökar möjligheterna till ett kontinuerligt förbättringsarbete gällande egenkontroll på skolorna.

För att kunna bedriva bra tillsyn ställs stora krav på den enskilde miljöinspektörens kompetens och erfarenhet. Många miljöinspektörer som deltog i projektet bedömde att deras sakkunskap vad gäller städning och ventilation har ökat och att de genom deltagandet i projektet blivit bättre på att utöva tillsyn gällande både städning och ventilation i skolor. Folkhälsomyndighetens vägledning som togs fram och seminarierna som genomfördes fick generellt goda omdömen av deltagande miljökontor, vilket tyder på att vägledningen var relevant, av god kvalitet och gav stöd i tillsynen för miljöinspektörerna.

ventilation och städning (1). Ventilation och städning är viktiga faktorer som samverkar till att hålla nere damm- och partikelhalten i luften.

Låg luftomsättning och bristande underhåll av ventilationsanläggningarna ger förhöjda halter av olika luftföroreningar och har samband med luftvägsbesvär och med fler klagomål bland dem som vistas i lokalerna (1). Boverket har krav (BFS 2011:16) på att samtliga ventilationssystem regelbundet ska genomgå en funktionskontroll, så kallad obligatorisk ventilationskontroll (OVK). För skolor ska denna kontroll ske med tre års intervall. Vid en genomgång 2006 hade knappt 40 procent av skolor och förskolor godkänd OVK eller hade åtgärdat de anmärkningar som gjorts vid OVK (2). Ungefär 40 procent hade underkänd OVK (2).

Halterna av pälsdjursallergen i skolor är ofta så höga att elever med pälsdjursallergi får allergiska besvär (1). I lokaler med en luftomsättning som uppfyller reglerna, liten mängd dammsamlade inredning och frekvent städning är halterna av damm och allergen lägre än i andra klassrum (1). Bristerna i inomhusmiljön påverkar alla i skolan, men speciellt särskilt känsliga grupper som dem med överkänslighet. Många barn med överkänslighet skulle klara sin vistelse i skolan bättre om inomhusmiljön uppfyllde de regler som finns.

Miljöbalken och ansvar

Miljöbalken omfattar skolor

Skolornas inomhusmiljö omfattas av miljöbalken. Grundskolor och gymnasieskolor är anmälningspliktiga verksamheter enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och omfattas av kravet på egenkontroll enligt egenkontrollförordningen (1998:901). Det innebär att den som driver en skola måste bedriva ett löpande, systematiskt arbete för att förhindra att lokalerna eller det man gör i verksamheten påverkar människors hälsa eller miljön negativt. Ansvarsfördelning och rutiner ska dokumenteras.

Ansvar för tillsyn och vägledning

Kommunernas miljönämnder ansvarar för den operativa tillsynen vad gäller inomhusmiljön i skolor utifrån miljöbalken. Till denna nämnd hör en förvaltning (i denna rapport kallad miljökontor) som sköter den praktiska tillsynen. En viktig del av miljökontorens tillsyn är att granska och bedöma verksamhetsutövarens egenkontroll, hur den är utformad, om den är tillräcklig samt om den fungerar i praktiken.

Folkhälsomyndigheten har det centrala tillsynsvägledande ansvaret enligt miljöbalken, för inomhusmiljön i skolorna. I miljötillsynsförordningen definieras tillsynsvägledning som utvärdering, uppföljning och samordning av operativ tillsyn samt stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna. Folkhälsomyndigheten ger tillsynsvägledning på en generell nivå till kommunerna. Länsstyrelserna har det regionala ansvaret för tillsynsvägledning vad gäller inomhusmiljön i skolan.

- broschyr om egenkontroll av inomhusmiljön i skolan, riktad till verksamhetsutövare.

Folkhälsomyndigheten genomförde fem seminarier i landet under hösten 2014 med kommunernas miljöinspektörer som målgrupp. Seminarierna innehöll bland annat vägledning från Folkhälsomyndigheten om städning och ventilation, juridiska aspekter kring tillsyn samt att Arbetsmiljöverket deltog och berättade om sin tillsyn i skolan.

Tillsynen bedrevs av miljökontoren från den 1 oktober 2014 till den 31 mars 2015. Under denna period svarade Folkhälsomyndigheten på frågor från miljöinspektörerna via e-post och telefon.

Efter tillsynsperioden besvarade miljökontoren åter en webbenkät som omfattade frågor om vissa övergripande tillsynsresultat och synpunkter på projektets genomförande. Denna slutrapport baseras till största delen på dessa inrapporterade uppgifter.

De regionala aktörer som deltog i projektet fick möjlighet att komma med synpunkter på projektet via e-post under våren 2015.

Samverkan med Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket genomför en nationell tillsynsinsats av skolor under 2013–2016. Insatsen utgår från arbetsmiljölagstiftningen och målet är en bättre arbetsmiljö för personal och elever. Folkhälsomyndigheten har samverkat med projektledningen för Arbetsmiljöverkets tillsynsinsats, vilket bland annat innebar ett informationsutbyte mellan myndigheterna om respektive projekt och att innehållet i vägledningarna som togs fram om ventilation och städning stämde av mellan myndigheterna. Arbetsmiljöverket deltog även som föreläsare på de fem seminarier som anordnades av Folkhälsomyndigheten under hösten 2014.

Referensgrupp

En referensgrupp bildades för att ge stöd och råd till projektgruppen, främst genom att ge återkoppling inför framtagandet av tillsynsvägledning om ventilation och städning samt vid planeringen av seminarier. Referensgruppen bestod av Anne-Li Marander (Norrhälsinge miljökontor), Anna-Karin Niemi (Uppsala miljöförvaltning), Iréne Sjöberg (Göteborgs miljöförvaltning) och Camilla Thörn (Gnesta miljöenhet).

Städning

Drygt 80 procent av skolorna bedöms av miljökontoren ha städning som fungerar bra eller ganska bra. På 85 procent av skolorna bedömdes städningen av toaletterna vara tillräcklig. I lokaler där man bedriver fritidsverksamhet i skolorna bedömdes 80 procent ha bra eller ganska bra städning. Få skolor har heltäckningsmattor, cirka 7 procent. De största bristerna som kan konstateras utifrån miljökontorens bedömningar är följande:

- Cirka var femte skola, eller 20 procent, bedömdes ha städning som fungerar dåligt eller ganska dåligt.
- Cirka två tredjedelar, 67 procent, av skolorna har synligt damm på hög höjd, som skåp, armaturer, ventilationsdon etc.
- Drygt en fjärdedel av skolorna bedömdes ha ganska dålig eller dålig städbarhet, vilket innebär att det kan vara svårt att komma åt att städa i dessa lokaler.
- Cirka en tredjedel av skolorna har stolar med textilkädda dynor.

Ungefär en fjärdedel av skolorna har förelagts eller kommer att föreläggas av miljökontoren att åtgärda städningen. Här finns dock stora osäkerheter i svaren eftersom det inte var helt klart för många kontor ifall de skulle förelägga skolor eller inte i ett så tidigt stadium efter tillsynsbesöket.

Ventilation

Cirka 85 procent av skolorna bedöms av miljökontoren ha en allmän luftkvalitet som är bra eller ganska bra. Ungefär 15 procent bedömdes ha dålig eller ganska dålig luftkvalitet, vilket motsvarar drygt 400 skolor. I lokaler där man bedriver fritidsverksamhet i skolorna bedömdes drygt 85 procent ha luftkvalitet som är bra eller ganska bra. Cirka 70 procent av skolorna har godkänd obligatorisk ventilationskontroll (OVK), vilket innebär att resterande 30 procent inte har det. De största bristerna som kan konstateras utifrån miljökontorens bedömningar är följande:

- Mindre än en tredjedel av skolorna byter ventilationsfilter två gånger per år.
- Drygt 40 procent av skolorna har klagomål på ventilationen. Av kommentarerna till enkäten så kan det utläsas att detta dock inte enbart gäller luftkvaliteten i lokalerna, utan även andra aspekter som kopplar till ventilationen som buller, drag och temperatur.

Ungefär en fjärdedel av skolorna har förelagts eller kommer att föreläggas av miljökontoren att åtgärda ventilationen. Här finns dock stora osäkerheter i svaren eftersom det inte var helt klart för många kontor ifall de skulle förelägga skolor eller inte i ett så tidigt stadium efter tillsynsbesöket.

Synpunkter på projektet

Miljökontorens synpunkter

Den vägledning som Folkhälsomyndigheten tagit fram i projektet får enligt vår enkätundersökning generellt goda omdömen av kommunerna som deltagit i projektet. Detta inkluderar bland annat Folkhälsomyndighetens allmänna råd (FoHMFS 2014:19) om städning, kompletterande vägledning om städning och ventilation, broschyr om egenkontroll samt projektmanual. Nästan alla ger denna vägledning betyget bra eller ganska bra. Även projektets webbsidor har generellt fått goda betyg. Några miljökontor har lämnat kommentar om att vägledningen som togs fram borde publicerats tidigare i projektet. En relativt vanlig synpunkt var även att miljökontoren ville att Folkhälsomyndigheten skulle ta fram en checklista för tillsynen.

Av de miljökontor som varit i kontakt med Folkhälsomyndigheten via e-post eller telefon under projektet ansåg 90 procent enligt enkäten att de fått bra eller ganska bra stöd och råd. Av miljökontoren som deltagit har 96 procent svarat att de sammantaget upplever Folkhälsomyndighetens genomförande av projektet som bra eller ganska bra.

Folkhälsomyndigheten anordnade fem seminarier i landet under hösten 2014 och totalt deltog cirka 250 personer på dessa. Uppföljningen efter respektive seminarium visar på mycket goda betyg från deltagarna. I princip alla var nöjda eller mycket nöjda med upplägget, innehållet, föreläsarna och helhetsintrycket av dagen. Deltagarna framhöll särskilt att

- det var bra med så mycket bakgrund till de allmänna råden om städning
- de juridiska delarna var väldigt uppskattade, särskilt vad gäller konkreta tips kring vad som är viktigt i förelägganden
- de fick svar på frågorna de hade direkt på plats.

Saker som deltagarna tyckte kunde förbättras var i huvudsak att

- de saknade åhörarkopior under dagen
- det var för lite tid att nätverka/diskutera med de andra kommunerna.

Regionala aktörers synpunkter

Av de sex länsstyrelser och regionala miljösamverkansprojekt som svarat ger de flesta en positiv bild av Folkhälsomyndighetens genomförande av projektet. Man har uppfattat det som positivt att nya vägledningar tagits fram inom projektet och att fem seminarier genomfördes på olika platser i landet. Följande förbättringspotential lyftes särskilt fram:

- Kommunerna vill ha en checklista för tillsynen.
- Vägledningmaterialet hade gärna fått vara klart tidigare i projektet.

filtret och tillföras inomhusluften vilket kan innebära att elever med astma och allergi mår sämre i lokalerna. Relativt många skolor har även klagomål på ventilationen och även om detta inte enbart rör själva luftkvaliteten, utan även aspekter som buller, drag och temperatur, så indikerar detta att många skolor behöver se över och åtgärda/justera sina ventilationsanläggningar.

Resultaten i projektet visar att arbetet med egenkontroll inte fått tillräckligt genomslag på skolorna eftersom miljökontoren relativt ofta gör bedömningen att egenkontrollen inte fungerar vad gäller städning och ventilation samt att dokumenterad egenkontroll ofta saknas trots att det ska finnas enligt egenkontrollförordningen (1998:901). Utifrån miljöinspektörernas kommentarer skulle anledningen till bristerna kunna vara att rektorerna inte i tillräcklig utsträckning känner till miljöbalken och kravet på egenkontroll samt att det i vissa fall är ottydligt vem som ansvarar för egenkontrollen på skolorna – rektor, utbildningsnämnd, fastighetsförvaltare eller dylikt. Egenkontrollen är central vad gäller verksamhetsutövers ansvar enligt miljöbalken. En otillräcklig egenkontroll ökar risken för att brister i inomhusmiljön inte upptäcks och åtgärdas samt att ansvarsförhållanden blir ottydliga inom verksamheten och att olika moment därmed riskerar att glömmas bort i det löpande, förebyggande arbetet. Det är viktigt att de som driver skolorna i landet skaffar sig mer kunskap om miljöbalken och egenkontroll och vad detta innebär för arbetet på skolorna.

Fortsatt tillsyn för en bättre skolmiljö

Miljökontorens tillsyn är ett viktigt led i arbetet att upptäcka och åtgärda risker i inomhusmiljön i skolan. Många miljökontor deltog i Folkhälsomyndighetens projekt och nära hälften av landets skolor tillsynades under projektet. Detta innebär också att många brister som upptäckts i tillsynen gällande städning och ventilation kommer att åtgärdas den närmaste tiden i skolorna. För att få ett bra systematiskt, löpande och förebyggande arbete krävs även en väl fungerande egenkontroll på skolorna. Genom egenkontrollen får man rutiner som fungerar vid personalomsättningar och förändringar i verksamheten. Den samlade bilden tyder på att många miljökontor har planerat och regelbunden tillsyn av skolorna i landet, vilket är viktigt för att öka möjligheterna för ett kontinuerligt förbättringsarbete vad gäller inomhusmiljön och egenkontrollen på skolorna.

För att kunna bedriva bra tillsyn på en skola ställs stora krav på den enskilde miljöinspektörens kompetens och erfarenhet. För att stärka och stötta de kommunala miljöinspektörerna i sitt tillsynsarbete och bidra till kompetensutveckling är det därför viktigt att Folkhälsomyndigheten tar fram tillsynsvägledning som är relevant och av god kvalitet. Vägledningen som togs fram och seminarierna som genomfördes fick generellt goda omdömen av deltagande miljökontor, vilket tyder på att Folkhälsomyndighetens vägledning håller avsedd kvalitet och användbarhet. Många miljöinspektörer som deltog i projektet bedömde att de genom deltagandet i projektet blivit bättre på att utöva tillsyn gällande både städning och ventilation i skolor. Sakkunskapen hos miljöinspektörerna om städning och ventilation har även ökat. Dessa faktorer får

Referenser

1. Socialstyrelsen. Allergi i skola och förskola: Socialstyrelsen; 2013.
2. Energimyndigheten. Energianvändning & inomhusmiljö i skolor och förskolor – Förbättrad statistik i lokaler, STIL2: Energimyndigheten; 2007.
3. Skolverkets internetbaserade resultat- och kvalitetsinformationssystem [Internet]. Stockholm: Skolverket. 2015-08-04. <http://siris.skolverket.se/siris/f?p=Siris:1:0>

Orsa	Sunne	Vansbro
Orust	Svalöv	Varberg
Oskarshamn	Svedala	Vaxholm
Ovanåker	Säter	Vellinge
Partille	Sävsjö	Vetlanda
Perstorp	Söderhamn	Vilhelmina
Piteå	Söderköping	Vimmerby
Ronneby	Södertälje	Vindeln
Rättvik	Sölvesborg	Vingåker
Salem	Tibro	Vänersborg
Sandviken	Tidaholm	Vännäs
Sigtuna	Tierp	Värnamo
Sjöbo	Timrå	Västervik
Skara	Tjörn	Västerås
Skellefteå	Torsby	Växjö
Skinnskatteberg	Tranemo	Åmål
Skurup	Trosa	Ånge
Skövde	Tyresö	Åre
Sollentuna	Täby	Årjäng
Solna	Uddevalla	Åstorp
Sorsele	Ulricehamn	Åtvidaberg
Staffanstorps	Umeå	Älvsbyn
Stenungssund	Upplands Väsby	Ängelholm
Stockholm	Upplands-Bro	Öckerö
Storfors	Uppsala	Ödeshög
Strängnäs	Uppvidinge	Örebro
Strömstad	Vadstena	Örkelljunga
Strömsund	Vaggeryd	Örnsköldsvik
Sundbyberg	Vallentuna	Österåker

Plan för språkin introduktions utbildningen

Enligt skollagen 17 kap 7§ skall plan för utbildning finnas beslutad av huvudmannen.

Planen ska innehålla utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll. (Prop. 2009/19:165,s.805)

Gymnasiechef/rektor har i Orust kommuns delegeringsordning denna beslutsrätt.

Organisationen av Språkin introduktion Orust

Kartläggning

Steg 1, varar i ca 70 minuter. Hålls av mentorerna för att kartlägga elevens bakgrund och erfarenheter. Utöver elever och lärare ingår i det här samtalen även lärare som talar elevens språk alternativt tolk.

Steg 2, består av två delar som tar ca 70 minuter vardera. Det som mäts är litteracitet och numeracitet. Samtalet kring litteracitet hålls av behörig lärare i SvA medan samtalet kring numeracitet hålls av behörig lärare i matematik. Utöver elever och lärare ingår i det här samtalen även lärare som talar elevens språk alternativt tolk.

Steg 3, är ett samtal som hålls kring elevens kunskaper i ämnen som historia, samhällskunskap, engelska etc. Utöver elever och lärare ingår i det här samtalen även lärare som talar elevens språk alternativt tolk.

Arbetsätt

Eleverna har olika skolbakgrund där en del kan deltagit i skolundervisning under flera år medan andra elever har enstaka år i skolgång eller inte deltagit i skola alls.

Eleverna ska läsa, under sin tid hos oss, läsa flertalet ämnen, då målet är att inom några år vara behöriga att söka till nationellt gymnasieprogram Elevernas ämneskunskaper kommer att mätas av mot årskurs 9 i den svenska grundskolan.

Lärare/personal

I dag är det fyra lärare som delar på mentorskapet. Dessa lärare undervisar i svenska som andraspråk, matematik och samhällskunskap. Det är lärarna i svenska som andraspråk som är ansvariga i det första kartläggningssamtalet samt i litteraciteten i det andra kartläggningssamtalet. Matematikläraren ansvarar för mätning av numeracitet i det andra kartläggningssamtalet. I kartläggningens steg tre kommer det att vara ämneslärare alternativt lärare i svenska som andraspråk som ansvarar för kartläggningen.

I arbetslaget kring elevgrupperna finns musiklärare. Det finns flera skäl kring, sett från ett språkligt perspektiv handlar det om att öva uttalet. Dessutom är det ett ämne från grundskolan som kan starta på en gång.

Det finns lärare som arbetar med steg 3 i kartläggningssamtalet. När det samtalet är gjort behöver det finnas ämneslärare som kan ta emot eleverna i de ämnen de behöver läsa.

Förutom dessa lärare finns en 20 % tjänst för kurator respektive skolsköterska. Kuratorns uppgift är att upprätthålla de kontakter som behövs för eleven utanför skolan, såsom boendet, socialtjänst, vårdnadshavare och god man. Skolsköterskan ansvarar för hälsosamtal och vaccinationer exempelvis. De här tjänsterna delas med övriga IM och då utformas som 40 %.

Kontrakt

Ett kontrakt upprättas mellan elever/vårdnadshavare/god man/boendet och skolan. I det kontraktet ska klargöras de förväntningar vi har på varandra, vad som är skolans ansvar, elevens ansvar respektive vårdnadshavarens/god mans/boendets ansvar. Förutom det kontraktet måste även kontrakt/avtal upprättas kring elevdatorerna. Informationen om dessa kontrakt bör hållas på modersmålet med hjälp av auktoriserad tolk.

Eleverna har idrott. Inom idrotten önskar vi att ett samarbete genomförs med det lokala föreningslivet. Skälet till önskemålet är att det kan vara ett sätt att stötta eleverna ut i föreningslivet och därmed skapa god grund för interaktion.

I skollagen framgår det att utbildningen ska motsvara studier på heltid. 17 kap. 6 § skollagen (2010:800).

Eleverna läser enligt den timplan som rektor fastställer.

Utifrån planen utformas språkinstruktionen för varje enskild elev. 17 kap. 3 § skollagen (2010:800).

Studie- och yrkesvägledaren kommer att ha samtal med eleverna i grupp och enskilt.

Studie- och yrkesvägledaren gör en studieplan för varje elev inom gymnasieskolan.

Orust kommun

Förvaltningsområde Lärande

Vendela Lekander

Gymnasiechef/rektor